

Lige vilkår for alle

Der er stadig alt for mange håndværkere og arbejdere fra de nye østlige EU-lande, som udnyttes groft på arbejdsmarkedet i Skandinavien. Det fastslår en ny rapport fra Nordisk Ministerråd, som afdækker østarbejdernes løn- og arbejdsforhold i de nordiske lande.

Tekst: Anders Jacobsen

Beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen og forsker Jon Erik Dølvik (t.v.) præsenterer rapporten "Arbeidsmobilitet fra de nye EU-landene til Norden" (Foto: Johannes Jansson, norden.org)

Rapporten "Arbeidsmobilitet fra de nye EU-landene til Norden" giver en række bud på, hvad der skal gøres for at sikre østarbejderne lige forhold, når de bor og arbejder i de nordiske lande. Den blev præsenteret ved et pressemøde den

22. januar i Nordisk Råds lokaler i København.

Siden 2004, hvor EU blev udvidet mod øst, er folk fra især de baltiske lande og Polen strømmet til Vest-europa og ikke mindst til de nordis-

ke lande for at arbejde. Baggrunden er, at de her kan tjene tre til fire gange så meget i forhold til i deres hjemlande. Det lokker mange til, og det har givet en masse problemer ikke mindst med arbejdere, som udnyttes groft ved hjælp af mellem-mænd og kontrakter, som de nordiske lande ikke har styr på.

Rapporten slår fast, at tilstrømningen af arbejdskraft er et markant og nødvendigt tilskud af arbejdskraft til de nordiske lande. Samtidig er det vigtigt, at der udvikles en systematisk måde at sikre ens løn- og arbejdsforhold for de tilrejsende. Virksomhederne skal lægge langsigtede strategier, som tager højde for denne udvikling, så de kan udvikle kompetencer, produktivitet og konkurrenceevne - i stedet for blot at satse kortsigtet på, at de kan udnytte billig arbejdskraft.

Migrationen giver ubalance i de lande, hvor de kommer fra, og på sigt må de nordiske lande forberede sig på, at de lande, hvor de kommer fra, efterhånden får højere lønninger og bedre økonomi, og derfor må man forvente, at strømmen af arbejdskraft vil aftage. Man skal ikke forvente, at manglen på arbejdskraft ude i fremtiden vil kunne løses ved hjælp af arbejdskraft fra de nye EU-lande. Derfor er det vigtigt, at der udvikles en langsigtet strategi for dette.

Samtidig slår rapporten fast, at det er vigtigt at gøre en indsats, for at der ikke skal opstå parallel-samfund, når folk fra de østeuro-

pæiske lande slår sig ned i nordiske lande. Der skal gøres meget for, at de deltager i samfundet dér, hvor de slår sig ned, fastslår rapporten.

Befolkningstallet falder

Jon Erik Dølvik fra den norske forskningsstiftelse, Fafo, præsenterede rapporten. Han oplyste, at Norge, Danmark og Island har taget imod flest østarbejdere, mens Sverige ikke har modtaget så mange. Det kan skyldes, at der ikke er så stor mangel på arbejdskraft i Sverige, og desuden er der en del bevægelse ind og ud af landet, så det kan være svært at holde styr på det, forklarer Jon Erik Dølvik:

- Det bliver spændende at se, hvordan det går, når Østtaftalen i Danmark er udfaset. Norge og Danmark har haft en vis kontrol med de enkelte personer, men det er svært at kontrollere, når de er ansat i udenlandske firmaer. Spørgsmålet er, om problemerne med østarbejderne er noget forbigående - eller om de vil fortsatte.

- De mange, som er rejst ud fra Estland og Letland, har sænket befolkningstallet med 15 procent. Til gengæld har de fået en stærk økonomisk vækst i de lande, men lønningerne er samtidig skudt endnu mere i vejret.

- I Polen har de mangel på kompetente medarbejdere på centrale områder, og derfor er de på et kritisk vippepunkt. Det er stadig meget mere attraktivt at tage til udlandet - og det gør især de veluddannede. Men vi tror, at udviklingen efterhånden vil flade lidt ud i de lande. Det handler om at bringe problemstillingen op på et vesteuropæisk plan og løse det der. Det er samtidig vores erfaring, at de nordiske lande har stor gavn af at udveksle erfaringer og udvikle nye tiltag sammen.

- Vi kan se, at mange mennesker fra østlandene bliver boende her i de nordiske lande, når de har fået kone og børn hertil. De ser, at der er en højere levestandard, en bedre

social service og andre fordelagtige rettigheder. De begynder også at opbygge netværk, når de har slået sig ned i Norden.

- I Norge er statistikken for udenlandsk arbejdskraft blevet femdoblet siden 2004 for de virksomheder, der har udenlandsk arbejdskraft. Vi har registreret 30-40.000 i Norge, men de fleste er ansat i et udenlandsk firma, og derfor er de ikke registreret hos det norske skattevæsen, siger Jon Erik Dølvik.

Østtaftalen udfases

Den danske beskæftigelsesminister Claus Hjorth Frederiksen (V) var med, da rapporten blev præsenteret i København, og han oplyste, at den danske Østtaftale udfases til næste år i maj:

- Dengang, EU blev udvidet mod øst, havde vi en forestilling om, at millioner fra østlandene ville strømme til Danmark, og derfor lavede vi den såkaldte Østtaftale for at begrænse dette. Østtaftalen har været en ubetinget succes, men vi har en stor mangel på arbejdskraft, hvilket er den største udfordring i Danmark. Vi har kun 2,8 procent ledige her i Danmark, og det kan være svært at få de sidste ud på arbejdsmarkedet. Derfor har vi brug for arbejdskraft udefra.

- Jeg har fulgt udviklingen omkring østarbejderne i Norden med stor interesse, og arbejdskraften fra de nye EU-landene er et vigtigt bidrag. Det afgørende for os er, at vi ikke får A- og B- hold på arbejdsmarkedet. Alle skal have lige løn- og arbejdsvilkår. Jeg synes, Norge har været bedre end Danmark til at tackle de mange udfordringer.

- Vi skal samtidig sikre en mobil arbejdskraft, ligebehandling og det skal være arbejdsmarkedets parter, der er med til at sikre dette. Det bedste er, at folk ansættes direkte i danske virksomheder, for så får de samme løn- og arbejdsvilkår som deres danske kolleger. Vi har set

mange eksempler på, at når mellem-mænd kommer ind over, er der ikke styr på, hvilke løn- og arbejdsforhold de arbejder under. Vi vil bruge politiet, de faglige organisationer og skattevæsenet til at tjekke det.

- Netop fagbevægelsen har en vigtig rolle at spille i denne proces. Vi har en stærk fagbevægelse, og jeg tror, at det vil være godt, hvis fagbevægelsen ansætter tolke, som kan hjælpe de nye kolleger fra øst. Det er vigtigt med tolke alle de steder, hvor bl.a. polakker kommer og vil have hjælp.

- Jeg synes, at det generelt går godt i Danmark, og derfor vil vi udfase Østtaftalen. Det er en stor udfordring med de mange arbejdere fra østlandene, og det har jeg drøftet meget med mine nordiske kolleger. Men for os er det vigtigt, at EU ikke gennemfører en ensartet arbejdsmarkedspolitik for hele EU. I de nordiske lande har vi en god model, og EU skal anerkende, at vi har forskellige måder at håndtere dette på - ligesom de har nogle helt andre former i det sydlige Europa. Det er helt afgørende, at den måde, vi løser spørgsmålet på arbejdsmarkedet, er helt vores egen - ligesom de gør det anderledes i syd. For mig er det et selvstændigt formål at fremhæve og fastholde vores model her i Norden, siger Claus Hjorth Frederiksen.